

ارائه مدل‌های مختلف در انتخاب بندر مناسب در زنجیره حمل و نقل

عبدالرضا شیخ الاسلامی^۱، یونس افتخاری یگانه^۲

۱- استادیار، برنامه ریزی حمل و نقل، دانشگاه علم و صنعت ایران، دانشکده عمران

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و صنعت ایران، دانشکده عمران

Yoneseftekhari@civileng.iust.ac.ir

خلاصه

مطالعات محققین در حوزه حمل و نقل دریایی، در خصوص انتخاب بندر^۱ مناسب برای انجام واردات، صادرات و ترانسشیپمنت، سبب ارائه تعدادی مدل شده است. این مدل‌ها با توجه به مفروضات در نظر گرفته شده از دیدگاه‌های مختلف از جمله خطوط کشتیرانی، صاحبان کالا و اپراتور بندر به مسئله انتخاب بندر پرداخته است لذا در این مقاله سعی بر آن است تا با بیان این مدل‌ها به اهمیت انتخاب بندر از دیدگاه‌های مختلف در زنجیره حمل و نقل کالا، پی برد. در این مقاله علاوه بر ارائه مدل‌ها، به بررسی معیارهای مهم در فرایند انتخاب بندر از دیدگاه افراد تاثیر گذار در بازار حمل و نقل دریایی نیز پرداخته می‌شود.

کلمات کلیدی: انتخاب بندر، مدل، کاربران بندر، زنجیره حمل و نقل

۱. مقدمه

هدف بندر در سیستم کلی حمل و نقل نمی‌تواند چیزی جز به حداقل رساندن هزینه‌های جابجایی کالا باشد. بنادر از دید جابجایی کالا و مسافر در حکم بند یا حلقه‌ای در زنجیره سراسری حمل و نقل می‌باشند و در هر لحظه، طیف گسترده‌ای از فعالیتهای حمل و نقل را در خود جای می‌دهند. لذا مدیریت بندر باید نقش فعالی در هماهنگی با دست اندرکاران مختلف که هر یک نقش خود را در فعالیتهای کلی بندر انجام می‌دهند، داشته باشد. [۱]

بر اساس مطالعات انجام شده اپراتور بندر، حمل‌کننده و کشتیرانی‌ها به عنوان سه بازیگر اصلی در فرایند حمل و نقل کانتینری (واردات، صادرات و ترانسشیپمنت) در نظر گرفته شده‌اند. اپراتور بندر به دلیل نقش حاکمیتی و داشتن اطلاعات کاملی از حمل‌کننده و کشتیرانی‌ها، تحت سیاستهای مدیریتی به عنوان بازیگر موثرتر در نظر گرفته می‌شود و همچنین حمل‌کنندگان نیز با دارا بودن اطلاعات کاملی درباره رفتارهای بهینه کشتیرانی‌ها به عنوان رتبه دوم لحاظ می‌شوند.

در این مقاله سعی بر آن است تا با ارائه مدل‌های انتخاب بندر که با توجه به تابع هدف هر یک از دست اندرکاران مذکور ایجاد شده‌اند، به توانیم با توجه به شرایط هر منطقه و اهمیت هر یک از بازیگران موجود در بندر از این مدل‌ها استفاده نموده و به جواب بهینه برسیم.

تصمیم‌گیران به طور کلی معیارهای زیادی را در نظر می‌گیرند که اهمیت نسبی آنها نوسان دارد در نتیجه همیشه یک راه حل مطلوب وجود ندارد و یک راه حل توافقی که برای تمامی اهداف مقداری مناسب را بدست می‌دهد، ممکن است در حقیقت بهترین گزینه باشد.

همانطور که می‌دانیم عوامل زیادی در انتخاب بندر جهت امور مربوط به حمل و نقل کالا نقش دارند که این عوامل از دیدگاه‌های مختلف، گاهی متفاوت و گاهی در تضاد با یکدیگر می‌باشند. در نتیجه عوامل اصلی باید تعیین شود و مورد ارزیابی قرار گیرد لذا در این مطالعه علاوه بر ارائه مدل‌های انتخاب بندر، به بررسی عوامل موثر بر این فرایند نیز پرداخته می‌شود. [۲]

در ادامه این مقاله، در بخش دوم به بیان کارها و تحقیقات گذشته به صورت مختصر پرداخته می‌شود و در بخش سوم عوامل موثر در انتخاب بندر را از دیدگاه‌های مختلف بر اساس مطالعات گذشته بیان می‌کنیم. در بخش چهارم مدل‌های مورد نظر را توضیح داده و در انتها یعنی بخش پنجم نیز به نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات خواهیم پرداخت.

^۱ Port choice